

MESSZE JÖVENDŐVEL KOMOLYAN VESS ÖSZVE JELENKORT...

Hoztak egy törvényt, amelynek egyedüli értelme és célja a CEU

RADNÓTI SÁNDOR

küldözése Magyarországról. A CEU teljesítette a légből kapott, értelmetlen törvényi feltételeket. A magyar kormány hamisan állítja, hogy nem teljesítette, márpedig a törvényeket teljesíteni kell, és senki sem állhat a törvények fölött. Ez dióhéjban a modellje annak a politikai – esetünkben kultúrpolitikai, oktatáspolitikai, tudománypolitikai – *Gleichschaltung*nak (diktatórikus egységesítésnek, intézmények ellehetetlenítésének), amelynek általános célja, hogy minden területre kiterjesszék az állam monolit hatalmát. Az intézkedést megelőzi a hecckampány, de cinikus, még csak képmutatónak is alig nevezhető legalizmusa arra kényszeríti a kárvallottakat, hogy teljesen fölöslegesen végigjárják a törvényes lehetőségeket.

Ugyanez a helyzet a Magyar Tudományos Akadémia elleni – június eleje óta napirenden lévő – támadásokkal, amelyek célja autonómiájának megvonása a finanszírozás elvonásával, s kutatóhálózatának kivonása az ellenőrzése alól. Ennek az intézkedésnek a hátterében két okot láthatunk.

Az egyik a tudományos kutatás szükségszerű kritikai szellemének elutasítása, mivel az politikai kritikaként is értelmezhető. Ez az – elsősorban a társadalomtudományokra vonatkoztatható – aggály abban a formulában jelenik meg, hogy a tudósok ne vegyenek részt a közéletben. Emlékeztetek arra, hogy a szocialista korszakban egy több mint fél évszázadig tartó cenzurális rendszer finomításának, liberalizálásának formulája volt a kutatás szabadsága a publikáció korlátozásának fenntartásával. Most, néhány évtized teljes körű tudományos és kutatói szabadsága után ilyen finom distinkcióra nem kerül sor: a kutatók ne kutasák az oktatás, a társadalmi egyenlőtlenség anomáliáit, töröljenek bizonyos bevett diszciplínákat, mint a társadalmi nemek kutatását, s Palkovics miniszter emlékeztet szavait idézve, „az MTA kutatóintézetei, amelyek több mint 90 százalékban közösségi forrásokat használnak fel, ne politizáljanak”. Vagyis a közösségi források mintegy a közhatalom jelenlegi birtokosainak tulajdonaként, a források kiosztása az ő kegyükként jelenik meg, s azok a tudományos

kutatások, amelyek a közpolitika bírálatához, korrekciójához

vagy éppenséggel elutasításához vezetnek, megengedhetetlenek. Mint az élet minden más területén, a kormányzás azonosítja magát az állammal és a társadalommal, s bármilyen független ellenőrzése vagy bírálata államellenes, társadalomellenes, közösségtelen cselekménynek minősül.

A második ok az úgynevezett versenyképesség szempontja, amely korábban megmutatkozott már az oktatáspolitikában is, a tankötelezettség leszállításában, az általános műveltséget biztosító gimnáziumok hátrább sorolásában a szakképzés javára, s hasonló szempontokat érvényesítettek az egyetemi képzésben is. E szempont voluntarizmusának, szűklátókörűségének tudományos bírálata nyilván maga is a politizálás bűnébe keveredik. Rendkívüli egyensúlyzavar jelenik meg az alkalmazott kutatások és az alapkutatások között az utóbbi kárára, s a tisztogatással megbízott innovációs és technológiai miniszter, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja azt a látszatot kelti, hogy nincs is tisztában olyan kutatások jelentőségével és értékével, amelyeknek közvetlen gyakorlati haszna nem mutatható ki. Ez a második ok kiterjeszti a kutatás szabadságának korlátozását a természet-tudományokra is.

E konkrét okok mellett a rendszabály háttérben feltűnik a kurzus általános értelmiség-ellenessége, amely a tudomány elleni harc mellett megmutatkozik az úgynevezett kultúrharcban (a független művészek elleni támadásokban), valamint a tanszabadság fenyegetésében. A hatalom a kritikai érzékkel, önálló meggyőződéssel, szabad gondolkodással *per definitio-nem* rendelkező értelmiség pusztá létében – politikai akaratképzésétől, megszerveződésétől függetlenül is – minden jel szerint veszélyt sejt, s a társadalomnak ezt a rétegét látja a reális vagy potenciális ellenzéknek.

A durva politikai beavatkozás lényegében a diktátum formáját öltötte; közismert a „véleményezés” abszurd, megalázó határideje, amely jól mutatja az Akadémia vezetőinek, köztük a jelentős matematikusnak, Lovász László elnöknek a semmibevételét. A december 6-ai közgyűlés már kész tények előtt állt: a

forrásmegvonás a költségvetésben törvényerőre emelkedett. 40 milliárd forintból 28 milliárdot csoportosították át a minisztérium fennhatósága alá. Palkovics utalása arra, hogy az MTA-nak ezentúl a legfontosabb pénzügyi feladata az akadémiai tiszteletdíjak kiosztása lesz („Az MTA szabadon rendelkezik a vagyonával, dönt arról, hogy a köztestületi tagoknak milyen életjáradékot ad” [valójában a közel 16 000 köztestületi tag közül kb. 3100 fő részesül életjáradékban – szerk.]), eléggé nyílt fenyegetés arra vonatkozóan, hogy ugyan megmarad, de engedetlenség esetén ez is megvonható. A kutatóintézetek helyzetének „újragondolásáról” egyelőre keveset tudunk, de ennek egyedüli oka az, hogy nincs, vagy nem nyilvános még a döntés. Az „állami fenntartású alkalmazott kutatóintézet-hálózat” létrehozására vonatkozó javaslatot botránnyosan rövid határidővel a miniszternek december 1-jén a kormány elé kellett vinnie, s ugyancsak ez a határidő „az akadémiai kutatóhálózat struktúrájának áttekintésére és átalakítására”, de egyelőre semmilyen hivatalos írásbeli publikus információ nincs arról, hogy ez megtörtént-e, és hogy a két (vagy több?) intézethálózat miképpen viszonyul majd egymáshoz, s mindez miképpen illeszthető a jelenlegi kutatóintézet-hálózat működtetéséhez az elkövetkezendő hónapokban. Beszélnek kutatócsoportoknak, illetve intézeteknek az egyetemek alá rendeléséről, megszüntetéséről, közvetlenül a kormány alá rendeléséről, a megmaradt akadémiai intézetek „profiltisztításáról”, és így tovább. Az mindenesetre bizonyos, hogy a kutatás szabadságának evidenciájára és tiszteletben tartására vonatkozó elvek lábbal tiprása, a párbeszéd elhárítása, a dilettáns sietség kizárja bármilyen pozitív megoldás létrejöttét. Az Akadémia vezetői hasonló magatartásra kényszerülnek, mint a CEU-éi: azt a bizonyosan hamis fikciót kell demonstrálniuk, hogy van mozgásterük, s elmennek annak végső lehetőségéig. Próbáltak halasztást elérni, javasoltak bizottságokat, munkacsoportokat. Így merülhettek föl olyan jelentős, de a jelenlegi helyzetben komolytalan példák, mint a német alap-kutatások függetlenségét a szövetségi tartományok anyagi támogatásával fenntartó Max Planck Intézet és az alkalmazott kutatásokat finanszírozó Fraunhofer Társaság. Javaslatokat vagy elutasították, vagy nem is válaszoltak rájuk.

A hatalom láthatólag semmilyen engedményt nem kíván tenni. Ezzel lényegében megsemmisíti a tudomány autonómiáját, s a junior kutatókat vagy megszorítja, vagy kiüldözi az országból. A senior kutatók vagy külföldi *grant*okkal képesek fedezni kutatásaikat, amelyek szükség esetén szintén ellenőrizhetők, vagy különalkukkal kell kísérletezniük. Másodlagos kár, hogy az

Akadémia kutatási rendszerének állandóan szükséges, folyamatos kritikája sem kaphat hangot, hiszen az összetéveszthető lenne a gleichschaltolás melletti vokssal, vagy legalábbis a mellette szóló érveléssel.

A december 6-ai rendkívüli akadémiai közgyűlésen a résztvevők igen nagy többséggel elutasították a kormányzati kisajátítást. Csak huszonzét akadémikus döntött úgy, hogy a hatalommal tart, rendíthetetlenül, minden körülmények között, tűzön-vízen át. 90% viszont nemet mondott. A sértetten távolmaradó, s mint hírlík, a közgyűléshez sértő és fölényeskedő levelet intéző Palkovics akadémikus, miniszter ezt a döntést méltatlannak nevezte, s ez a minősítése még némi magyarázatra szorul hónapok óta tartó zsaroló és erőszakoskodó, a párbeszédet elutasító akciói fényében. Az intézmény becsülete és méltósága meg van mentve – félő azonban, hogy ennek jótékony hatása csak a messze jövőben érvényesül. □

A kutatók és a magyar tudomány érdekében azonnali megállapodást és világos koncepciót kért az MTA közgyűlése az ITM-től

A tudomány szabadsága, az Akadémia függetlensége és az általa képviselt értékek, valamint az MTA kutatóintézet-hálózatának megtartása mellett állt ki az Akadémia Közgyűlése. Az Akadémia legfőbb döntéshozó testülete összehírd az elnök mögött: a legfontosabb határozatokat 90 százalék körüli többséggel szavazta meg. Ilyen arányú támogatással biztosították az akadémikusok további bizalmukról Lovász László elnököt, és kérték fel az Innovációs

Forrás: https://mta.hu/mta_hirei

és Technológiai Minisztérium vezetőjét, hogy az akadémiai kutatóhálózat 2019. első negyedévi költségvetését maradéktalanul bocsássa az MTA rendelkezésére.

2018. december 7. Az MTA 190., rendkívüli közgyűlésének aloldala: Közgyűlési beszámolókat rendhagyó módon Lovász László zárszóként elmondott gondolataival kezdjük.

„A magyar tudományosság helyrehozhatatlan károkat szenvedhet”

„A tudományban a másik kutató iránti nyitottság, egymás gondolatainak pontos megismerése és megértése sokszor mozdítja ki a holtpontról a vitát. Részben ez volt a célja a mai rendkívüli közgyűlésünknek is” – mondta zárszavában Lovász László. Megköszönte a Közgyűlésnek, hogy kinyilvánította, miként képzei el az MTA jövőjét, majd összefoglalta, mit tart a legfontosabbnak a következő időszakban.

„Először is úgy ítélem meg, hogy az MTA és a minisztérium közötti megállapodás nem halogatható tovább. Ha nincsen ilyen megállapodás, akkor – és itt most nem dramatizálni akarom a helyzetet, de tény – a magyar tudományosság helyrehozhatatlan károkat szenved. A kiszámíthatatlanság miatt a legtehetségesebb és legtöbbször hivatott fiatal kutatók fogják elhagyni az országot.”

Lovász László újra megerősítette, hogy a Magyar Tudományos Akadémia továbbra is partner abban, hogy a magyarországi kutatás-fejlesztés és innováció erősítéséhez minden támo-

gatót megadjon. Ennek érdekében az MTA kész arra, hogy egy szakmai alapú, a nemzetközi sztenderdeknek megfelelő átvilágítással felmérje kutatóhálózatát. Ennek a felmérésnek a megállapításai nyomán pedig akár a szükségesnek ítélt szerkezeti változtatásokra is készen állunk – mondta.

Egyértelművé tette ugyanakkor, hogy a szerkezeti átalakítások nem jelenthetik az akadémiai kutatóhálózat szétदारabolását. Egy ilyen lépés nem szolgálja sem a magyar tudományosság, sem az ország javát. Amire szükség lenne, az a minél szorosabb és minél kiterjedtebb kapcsolat és együttműködés minden érintett szereplő között a felfedező és az alkalmazott kutatások, valamint az innováció hazai fejlesztése érdekében.

ELNÖKI BESZÁMOLÓ

„Az MTA nagyon nehéz helyzetben van. Ez a helyzet pedig nem ér véget a mostani közgyűléssel” – kezdte az MTA és az ITM között az elmúlt fél évben folyó vita legjelentősebb eseményeit felidéző összefoglalóját Lovász László a közgyűlés elején. Emlékeztetett arra, hogy 2018. június 12-én az MTA Vezetői Kollégiumának ülése közben e-mail érkezett az MTA Titkárságra, amelyben az ITM a Magyar Tudományos Akadémiáról szóló 1994. évi XL. törvény módosítási javaslatának véleményezését kérte 54 perces határidővel. Ez a tör-

vénymódosítás tette lehetővé, hogy az Országgyűlés által júliusban megszavazott költségvetési törvény szerint a mintegy 40 milliárd forintos akadémiai költségvetésből 28 milliárd forint átkerüljön a minisztériumhoz. Ebből 20 milliárd forintot tesznek ki az MTA kutatási intézményeinek bér- és működési költségei. „Ezzel elválasztották a kutatóhelyek működtetésének közfeladatát a finanszírozási forrásoktól” – mondta Lovász László a közgyűlésen, a lépést jogi nonszensznek nevezve. Az Akadémia elnöke kitért azokra a szavai szerint rosszindulatú, elferdített tényeket tartalmazó nyilatkozatokra, amelyek az MTA-t mint balliberális fészket bélyegezték meg. „Sikk lett az MTA-t támadni” – fogalmazott Lovász László, aki megerősítette: a szakpolitikai kérdésekben az Akadémiának nem joga, hanem egyenesen kötelessége az egyes területeken elért tudományos eredményeit ismertetni.

Az MTA és ITM közötti tárgyalások

A 7+7-ES BIZOTTSÁG, A KUTATÓHÁLÓZAT ÁTVILÁGÍTÁSA ÉS 2019-ES KÖLTSÉGVETÉSE

Az MTA és az ITM korábban megállapodott abban, hogy az MTA elvégzi kutatóhálózatának átvilágítását. A Közgyűlés megismerte a Magyar

Tudományos Akadémia Kutatóhálózati Tudományos Elnöki Bizottságának (MTA KTEB) ezzel kapcsolatban egyhangúlag meghozott javaslatait. A paritásos rendszerben megalakult, az MTA elnöke és az ITM vezetője által felkért tagokból álló testület első, november 16-i ülésén egyebek mellett azt indítványozta, hogy az MTA kutatóhálózatának 2016-os átvilágításakor született eredményeken kívül – azoknál az intézeteknél, amelyeknél ilyen értékelésre sor került – vegye figyelembe az utóbbi évtizedben külön lezajlott, nemzetközi szervezetek általi átvilágítás eredményeit.

Támogatta a bizottság azt is, hogy az értékelő bizottságokban az intézetek külső tanácsadó testületeinek tagjain kívül vegyenek részt azok a személyek is, akiket a KTEB-be az ITM minisztere által delegált tagok javasolnak. Az értékelést az adott intézet önállóan értékelhető kutatóegységei (kutatócsoportok, illetve osztályok, ezek hiányában az egyes kutatók) szintjéig kell elvégezni. A bizottság szerint az átvilágítást legkésőbb 2019. március 31-ig végre kell hajtani.

A bizottság javasolta az ITM miniszterének, hogy az akadémiai kutatóintézetek 2019. első negyedévi költségvetését – az előzőekben meghatározott átvilágításra tekintettel – szabadítsa fel.

A Bizottság tagjai

Az MTA képviselőiben: Török Ádám főtitkár, Barnabás Beáta főtitkárhelyettes, Vékás Lajos alelnök (a Bizottság társelnöke, Freund Tamás alelnök, Bokor József alelnök, Kertész András, az MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya elnöke, Prószték Gábor, az MTA Nyelvtudományi Intézete igazgatója.

Az Innovációs és Technológiai Minisztérium képviselőiben: Maróth Miklós (a Bizottság társelnöke), Sótornyai Péter rektor, Závodszy Péter, Fülöp Zsolt, Láncki András rektor, Merkely Béla rektor, Kásler Miklós miniszter.

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM
DR. PALKOVICS LÁSZLÓ
miniszter

Tisztelt Akadémikus Társaim!

Sajnálattal tájékoztatlak Titeket, hogy a mai rendkívüli közgyűlési részvétellemmel kapcsolatos döntésemet meg kellett változtatnom. Azt reméltem, hogy a közgyűlés alkalmat ad számunkra, hogy közösen tekintsük át Magyarország új kutatás-fejlesztési és innovációs rendszerének elemeit, a jövőbeni strukturális és finanszírozási modellt, azonban kormánytagként, és a hazai tudománypolitikáért felelős miniszterként mérlegelnem kell, hogy az adott helyzetben mi a helyes. A köztestület tagjainak kiküldött anyagok nem azokról az alapvető kérdésekről szólnak amelyeknek a megvitatása az előttünk álló döntések meghozatalához szükséges, így alkalmatlanok arra, hogy érdemi tárgyalást folytassunk, egy strukturálatlan, esetleg emocionálisan fűtött vita pedig mindkét fél számára méltatlan lenne

Nyár eleje óta zajlik a hazai kutatás-fejlesztési és innovációs rendszer újraértékelése és átalakítási javaslatának kidolgozása. Arra kaptam megbízást, hogy ennek a rendszernek újragondoljuk a finanszírozási és a strukturális problémáit annak érdekében, hogy Magyarország elfoglalhassa a nemzetközi porondon azt a pozíciót, ahová tudásunk és lehetőségeink predesztinálnának. A magyar közösség a hazai tudományhoz és kutatáshoz nem méltó módon kezeli majd 30 éve a kutatási rendszerünket, és sajnos az elmúlt évtizedekben a magyar kormányok sem tekintették stratégiai ágazatnak a kutatás-fejlesztést. A közelmúltban elfogadott kormányhatározat arra ad felhatalmazást, hogy ezen közösen változtassunk: növeljük a forrásokat, ésszerűsítsük a struktúránkat és tegyük hatékonyabbá, és ilyen módon sikeresebbé a magyar kutatási és innovációs eredményességünket.

A közgyűlés elé került anyagok azonban semmilyen módon nem reflektálnak arra az ügyre, amely előttünk áll. Tudjuk, tudjátok, hogy a helyzet tovább így nem tartható. A Magyar Tudományos Akadémia és a magyar kutatók az egyik legfontosabb erőforrást jelentik hazánk versenyképessége szempontjából. Én, mint a köztestület tagja tisztában vagyok az MTA történelmével, értékeivel, szerepével, és a magyar társadalomra és gazdaságra gyakorolt hatásával és az elfogadottságával. Egyetlen cél vezérel: a hazai kutatás-fejlesztési és innovációs rendszer jobbá és hatékonyabbá tétele, modernizálása.

Nem győzöm hangsúlyozni, hogy az egységes innovációs és tudománypolitika megteremtése tisztán szakmai kérdés. A jelenleg zajló átalakítás nem csupán az akadémiai kutatóhálózatot érinti, ez csupán egyik része a rendszernek. Az új struktúra szól a felsőoktatási intézményekről, a kutatásról, a kiválóságról, a vállalatok innovációs eredményességéről, hatékonyságról, az egész magyar kutatási és innovációs ökoszisztéma optimalizálásáról.

Szeretném nektek megerősíteni, hogy a kialakult vita semmilyen módon nem érinti, hiszen nem érintheti a köztestületet, annak működésének feltételrendszerét, kizárólag a hazai KFI rendszer felépítéséről és finanszírozásáról szól. Ezért kérem a bölcsességeket, hogy a lehető legrövidebb időn belül - a kutatók biztonsága és a hatékonyság növelése érdekében - pontot tegyünk az átalakítás végére. Bízom abban, hogy az akadémia elnökének és vezetőinek hozzám hasonlóan fontos ez a kérdés, és a kialakult helyzetet nem fenyegetésként, hanem lehetőségeként értékelik.

A magyar kormány fontosnak tartja, hogy az átalakítás átmeneti időszakában is lehetővé tegyünk az MTA zavartalan működését, hiszen alapelvünk, hogy érték nem vesztethet el. Éppen ezért a kormány biztosítani fogja az intézetekben dolgozók bérét mindaddig, amíg át nem állunk az új strukturális és finanszírozási modellre, reményeim szerint ez néhány hónapon belül lezárható.

Számíthatunk rátok, a hazai tudós közösség együttműködésére az új rendszer kidolgozásában.

Köszönöm a türelmetek.

Palkovics László

PALKOVICS LÁSZLÓ LEVELE

A közgyűlésre miniszterként meghívást kapott Palkovics László is, aki azonban nem élt a felszólalás lehetőségével. Ehelyett egy levelet küldött akadémikustársainak, amelyet Vékás Lajos, az MTA alelnöke, a közgyűlés levezető elnöke olvasott fel.

Lovász László, Vékás Lajos

A STRATÉGIAI KONCEPCIÓ

Lovász László beszámolt az Akadémia és az ITM közötti tárgyalásokon történtek nyomán folyó munka egyik legfontosabb eredményéről. Arról a koncepcióról, amelyet a hazai innovációs rendszer megújításáról készített egy, az ITM-től kapott munkaanyag figyelembevételével az MTA. A koncepció az MTA tudományos osztályainak és kutatóintézeteinek közreműködésével készült.

Lovász László és az Akadémia vezetői az MTA Székház Dísztermében

Ennek főbb megállapításait ismeretve az elnök kiemelte: a hazai KFI rendszer komplex átvilágítása nélkül az MTA intézethálózatának átstrukturálása nem alaposítható meg. Átszervezni csak akkor szabad, ha annak

jelentős előnyei vannak a magyar tudományosság és az ország javának szolgálatában, és ez alapos elemzéssel, jó példákkal nyilvánvalóan bizonyítható. A KFI lánc nemzetközileg is versenyképes eleme az alapkutatás, amelyben az MTA kutatóintézet-hálózata is fontos szerepet játszik. „Erre építeni kell, nem pedig lerombolni” – mondta Lovász László, aki egy labdarúgásból hozott példával is élt. Eszerint egy EB-győzelemre esélyes focicsapatot egyben kell tartani, nem pedig további csapatok között kell szétszítani a játékosait.

Az Akadémia elnöke szerint minden kutatóközpontban három alapfeladatot kell ellátni: alapkutatást, alkalmazott kutatást és társadalmi szolgáltatásokat. Ez utóbbiak között említette például a Balaton vízminőségének monitorozását vagy azt, hogy a kutatók részt vesznek az egyetemi oktatásban. Ezeket a feladatokat összeköti a közös tudományterület, amelyen belül a feladatok elosztása és az együttműködés egyaránt megvalósul. Csak így lehetséges a meglévő infrastrukturális és személyi kapacitások bevonása az innováció folyamatába.

Osztrák példára hivatkozva egy lehetséges lépésnek nevezte egy új „Institute for Advanced Study” kialakítását a globális éltudomány vérkeringésébe való intenzív bekapcsolódás és az egyetemi vagy intézeti szintű kutatások nemzetközi trendek és célok alapján való összehangolására és irányítására.

Pálkás József (balra) és Vizi E. Szilveszter

HOZZÁSZÓLÁSOK

Az ezt követő vitában felszólalók közül többen is aggodalmukat fejezték ki az MTA-val szemben megfogalmazott támadások miatt. Volt

Barnabás Beáta főtitkárhelyettes, Bokor József alelnök, Török Ádám főtitkár, Freund Tamás alelnök és Lovász László, az MTA elnöke olyan akadémikus, aki azt javasolta: a Közgyűlés határozatban utasítsa vissza, hogy egy miniszter határozza meg az MTA Közgyűlésének napirendjét, valamint azt, hogy egy olyan koncepcióhoz kéri a Közgyűlés beleegyezését, amelyet a miniszter távollétében megismerni sem volt lehetősége. Palkovics László levelére reagálva többen azt javasolták, hogy a Közgyűlés felhatalmazásával az MTA Elnöksége válaszoljon rá, tételesen cáfolva az állításait. Egy hozzászóló szerint értelmezhetetlen a miniszteri levél, mert az sem derül ki belőle, hogy mi az a koncepció, amelyre az Akadémia a tárcavezető szerint nem reagál.

A KÖZGYŰLÉSI HATÁROZATOK

A határozathozatalok sorában a közgyűlés 90 százalék körüli szavazati aránnyal fogadott el több, a Magyar Tudományos Akadémia és kutatóhálózata jövőjével kapcsolatos javaslatot. Elsőként Vizi E. Szilveszter, az MTA korábbi elnökének javaslatára az MTA Közgyűlése elismerését és köszönetét fejezte ki Lovász László elnöknek az Akadémia és kutatóhálózata integritásának megőrzése érdekében eddig kifejtett tevékenységéért, és további támogatásáról biztosította az elnököt.

Az alábbiakban az MTA vezetése által a Közgyűlés elé terjesztett határozati javaslatokat, illetve ezek eredményeit ismertetjük.

10/2018. (XII. 6.) számú közgyűlési határozat

„A tudományos kutatások eredményességének elengedhetetlen feltétele a hosszú távú kiszámíthatóság és garancia. A Közgyűlés ezért elvárja, hogy a kibővített külső tanácsadó testületek (KTT) által történő átvilágítás próbáját kiálló kutatóhelyek alapellátása biztosított legyen.

A kutatóintézet-hálózat szerkezetének változtatását az MTA csak akkor tartja elfogadhatónak, ha érdemi elemzés nyomán bizonyítható, hogy az az összmagyar tudomány érdekét szolgálja.”

11/2018. (XII. 6.) számú közgyűlési határozat

„A Közgyűlés a Magyar Tudományos Akadémia Kutatóhálózati Tudományos Elnöki Bizottság munkájáról szóló tájékoztatót tudomásul veszi, és a Bizottság határozatait támogatja. A Közgyűlés kéri az ITM miniszterét, hogy az akadémiai kutatóhálózat 2019. év első negyedév végéig szóló költségvetését szabadítsa fel a vonatkozó jogszabályi határidők betartásával, és azt maradéktalanul bocsássa az akadémiai kutatóhálózat rendelkezésére.”

11/2018. (XII. 6.) számú közgyűlési határozat

„A Közgyűlés »Az MTA koncepciója a tudomány szerepére a hazai innovációs rendszer megújításában – az ITM munkaanyagának figyelembevételével« című dokumentumot megismerte (https://mta.hu/data/dokumentumok/MTA_strategiai_koncepcio/koncepcio_1_8.pdf), és azt az előterjesztés szerinti tartalommal elfogadja. A Közgyűlés felkéri az MTA választott

vezetőit, hogy a koncepcióban foglalt elvek szerint folytassanak tárgyalásokat az illetékes kormánytagokkal, és az MTA Elnökségét, hogy állásfoglalásaival támogassa a tárgyalásokat.”

A Közgyűlés végül felkérte az Akadémia Elnökségét, hogy adjon részletes választ Palkovics László miniszternek az akadémikustársaihoz intézett, az Akadémia 190. közgyűlésén felolvasott levelére.

Az MTA 190., rendkívüli közgyűlésének összes határozata: https://mta.hu/mta_hirei/az-mta-190-rendkivuli-kozgyulesenek-osszes-hatarozata-109223

„Nem azért lettem az Akadémia elnöke, hogy asszisztáljak annak szétdarabolásához”

Az elnöki zárszóban Lovász László kitért arra, hogy interjúkban és magánbeszélgetésekben is sokszor nekiszegezték az elmúlt időszakban a kérdést: Miért nem mond le? „Hogyan tűrheti azt a stílust, amellyel az Akadémiát támadják? Hol itt a gerince?” – idézett a kérdezőktől Lovász László. Mint elmondta, szerinte a stílus nem azt minősíti, akivel szemben használják. Az elmúlt időszak akadémiai lépéseit pedig úgy értékelte, hogy „csak olyat tettünk, amit emelt fővel vállalni tudunk”.

Hozzátette: nem azért lett az Akadémia elnöke, hogy asszisztáljon – akár a lemondásával is – annak szétdarabolásához. Amíg minimális esélyét is látja annak, hogy az MTA és a teljes magyar tudományos élet érdekében racionális megoldás születik, addig marad azon a poszton,

amelyre az Akadémikusok Gyűlése megválasztotta.

Lovász László elmondta: ha nem tudná megvédeni a kutatóhálózat integritását, az abban folyó értékes kutatásokat, akkor azt kudarcként könyvelné el, és akkor valóban nem maradna számára más hátra, mint a lemondás.

„De nem erre készülök. Ha azt látom, hogy van esély a megegyezésre, van esély a magyar tudomány és az ország érdekében a vitatott kérdések tisztázására, akkor minden erőmmel ezen dolgozom a jövőben is” – mondta. Végül az MTA alapítója, Széchenyi István gondolatait idézve – „Sokan azt gondolják: Magyarország – volt; én azt szeretem hinni: – lesz!” – úgy fogalmazott, ő ugyanezt hiszi az Akadémiáról és annak kutatóhálózatáról.

A KÖZGYŰLÉS UTÁN LOVÁSZ LÁSZLÓ SAJTÓTÁJÉKOZTATÓT TARTOTT.

AZ ALÁBBIKBAN AZ OTT ELHANGZOTTAK ALAPJÁN KÉSZÍTETT ÖSSZEFOGLALÓ OLVASHATÓ.

A Közgyűlés elvárja, hogy az átvilágításon sikerrel átesett kutatócsoportok alapellátása hosszú távon biztosított legyen – ne kelljen erre pár évente újra pályázni.

A miniszter az MTA első negyedéves költségvetésének dologi részét (nagyjából az összeg felét) vissza kívánja tartani arra való hivatkozással, hogy egyébként „az Akadémia nem csinálna semmit”. Lovász László szerint „egy ilyen lépés méltatlan az Akadémiához is, és a kormányhoz is”.

Lovász László elmondta, hogy december 3-án megbeszélés volt az Akadémia és az ITM között. Ezen az MTA részéről Vékás Lajos, a minisztérium részéről pedig Palkovics László, valamint a Magyar Tudományos Akadémia Kutatóhálózati Tudományos Elnöki Bizottságának tagjaként a szintén akadémikus Maróth Mik-

lós vett részt. Az egyik fő téma az Akadémia negyedéves finanszírozása volt. Palkovics László szerint a dologi kiadások finanszírozására van jogi lehetőség az Akadémia saját forrásaiból, míg Lovász Lászlót az Akadémia szakértői arról tájékoztatták, hogy „ez a pénzátirányítás törvényes úton nem valósítható meg”.

Palkovics László kedden délután küldött az Akadémia elnökének a hétfői tárgyalásról egy emlékeztetőt. Ebben az szerepelt, hogy megegyeztek a finanszírozás kérdésében. Lovász László szerint viszont nem történt megegyezés. Erről még szerdán este tájékoztatta a minisztert.

„Még mindig reméljük, hogy sikerül meggyőzni a kormányzatot: ne ilyen módszerekkel gyakoroljon nyomást ránk” – mondta Lovász László az első negyedéves költségvetés dologi részének miniszteri visszatartásával kapcsolatban.

Az MTA elnöke szerint a legfőbb nézeteltérés az MTA és az ITM között az alapfinanszírozás fogalmában van: az Akadémia álláspontja szerint egy intézet fennmaradásához az alapfinanszírozás, a villanyszámla fizetése nem történhet pályázat alapján – ezt garantálni kell, amíg a pályázat működik.